

דעות

מחשבות, רעיונות, עמדות עורך: בעז לוי

זאב פרידמן

מדינה מזדקנת

הירי בני משפחה וקנים רבים נתונים בסיכון ובמצוקה ואינם מודעים לזכויותיהם, או שמודעים לזכויותיהם אך יש להם בעיה לממש אותן פיסית. יש לפתח שירותים למניעת אלימות בשלוש רמות המניעה, ולהגניש הזכויות לזקנים.

אלו מן הקשישים שמעוניינים לסיים את חייהם במקום מגוריהם הטבעי, נתקלים במצאי של רירות גדולות מאוד בשטח וללא נגישות. יש להתאים את תנאי המגורים בסביבה הטבעית, לצורכיהם של הזקנים. בנוסף, קיימת בעיה קשה מאוד של ריבוי זקנים הנזקקים לשירותי מוסד סיעודי. המחויבות הציבורית היא קודם כל לאוכלוסיה שאין ידה משנת.

מנתונים שפרסמה הלמ"ס עולה כי אחד מכל שלושה קשישים רשום במחלקות לשירותים חברתיים של הרשויות המקומיות בישראל. לשם כך יש הדקקות לזון אנשי בתחום הזקנה, בכמות ואיכות. יש לכך השלכה על היערכות מסגרות ההכשרה ורשתות השירותים, המשקיעות בסוף האדם העוסק בזקנה. הנושא הזה מחייב היערכות אסטרטגית לגיוס זון אנשי איכותי וראוי בתחומי הבריאות, הרווחה והחינוך.

במדינת ישראל המידע, התכנון ואספקת השירות לזקנים, מפוצלים בין משרדי ממשלה שונים, רשויות מקומיות ורשתות בחברה האזרחית.

יש להקים רשות לאומית לגיל הזהב, שתאגם ותמוג תחת כנפיה את ריכוז המידע והנתונים, התכנון, הרגולציה וההערכה על כמות ואיכות השירותים הניתנים לזקנים, בעינות של שגרה וחירום כאחד, על מנת להבטיח רצף של שירותים לרצף של צרכים, במעגלי הזיקה השונים.

הסוגיות המרכזיות הללו, הינן בסיס לתכנון אסטרטגי ארוך טווח ולהיערכות ראוי, לאספקת השירותים והקהילתיים והמוסדיים לאוכלוסיית הזקנים במדינת ישראל.

די"ר זאב פרידמן הוא מנכ"ל המרכז הישראלי לאסטרטגיות, ולשעבר מנהל מרכז הרווחה ובריאות הציבור בעיריית תל-אביב-יפו

החודש ציינו בארץ ובעולם את יום הקשיש הבינלאומי. אולי היה זה הזום היחיד השנה שבו זכו הקשישים לתשומת לב פרטנית, ולעיסוק ברווחתם ובמצבם הכללי.

מודע נזקקים הקשישים לשירותי הרווחה ישנם שלושה מעגלים שאוכלוסיית הזקנים מאופיינת בהם, אשר לאורם יש לבחון את סוגיית התכנון והיערכות הראייה לאספקת השירותים להם הם נזקקים:

המעגל הראשון, הוא המעגל האינדיבידואלי - "עוד יגובן בשיבה, רשנים ורעננים יהיו". מתאפיין בזקנים בריאים, יצרניים, פעילים ומתגוררים, לומדים ומעשירים בידע ובתחביבים, אשר מודעים לזכויותיהם ורודעים למצותן.

המעגל השני, הוא המעגל הסלקטיבי - "אל תשליכנו לעת זקנה". מתאפיין בזקנים עם בעיות בתפקוד ותלות בממסד. זקנים החשופים לסכנה ולסיכון, חסרי-ישע. זקנים הנתונים בעוני ובמצוקה כלכלית, חלקם סובלים מבעיות תזונה, גלמודות ועיריות. חלקם, קורבן לאלימות וניצול. חלקם סובלים מבעיות רפואיות ונתונים במצוקה נפשית.

המעגל השלישי אף הוא סלקטיבי - "אל תשליכנו לפניך רוח קודשך אל תיקח ממנו". מתאפיין בזקנים הסובלים מרמטציה, בעיות של מישר שיפוט והתמצאות.

בישראל 2012 קיים גידול ניכר במספר הזקנים הערידיים והבודדים. הם מתאפיינים בהיעדר רשתות משפחה ורשתות תומכות אחרות. הם חיים לבד בניכור ובאנונימיות. לעיתים, בתהליך החברתי של מעבר ממשפחה מורחבת למשפחה גרעינית, הוקן נזר לפעמים לבד בלי רשתות תמיכה טבעיות של משפחה וחברים. כך למשל, 40% מן הזקנים הערידיים ו-33% מכלל הזקנים, נזקקים לשירותי הרווחה. בנוסף, 58% מהזקנים הם בעלי הכנסה של פחות ממהצית השכר הממוצע במשק. שליש ממקבלי קצבאות הזקנה זקוקים להבטחת הכנסה, בעיקר הישישים בגילאים +80. 20% מהזקנים נמצאים מתחת לקו העוני. מערכת הקצבאות של המוסד לביטוח לאומי חייבת להתעדכן בהתאם. בעיות נוספות שעושות כותרות מדי זמן הן ההתעמרות והאלימות הפיזיות והנפשיות כנגד זקנים, וניצולם על

מערכת מקור ראשון

הגן הטכנולוגי, מלחה,
ירושלים 91481
ת.ד. 48166
טל. 077-7277700

פקס העיתון ומנייים: 02-5792159
פקס המערכת: 02-5792759

עורך ראשי: שלמה בן-צבי
עורך משנה: אורי אליצור
י"ר מקור ראשון 1999-2003
מייקל כריש ד"ל

מייסד הצופה ועורכו הראשון
הרב מאיר בראילן ד"ל
משנה למנכ"ל: שגיא הראל
עורכים: אסף גולן, הדר רביד